

Струнните приказки на Валери Димчев

д-р Венцислав Мицов

В днешно време фолклорът сякаш отново стана модерен.

Доколко думата „модерен“ е удачна, когато говорим за традициите ни – ето това е тема, която винаги ще ни занимава и ще спорим кой подход към нашето наследство е най-добър. Но е факт, че засиления интерес към фолклорните традиции започна да ражда нови форми – включително танци на открито (тип „флашмоб“), породили толкова дискусии и полемики от страна на либералното и консервативното идеологическо крило у нас.

Замислям се за всичко това, докато слушам музиката на **Валери Димчев**. Неговият албум „Струнни приказки“, записан в радио Благоевград и реализиран с финансовата подкрепа на Музикаутор носи оня особен, нов прочит на традиционния фолклор. Прочит, който успява да надгради представата ни за това какво представлява една фолклорна композиция.

Валери Димчев – „Струнни приказки“

„...работим в този стил. Да го наречем съвременна българска музика, която е базирана на българската традиционна музика. Но в същото време има желанието да бъде днешна, да носи аромата на нашето време“¹ – казва за проекта си Валери Димчев пред БНР, радио Варна.

¹ Неделчев К., *Валери Димчев: Музиката. Тя е най-важната цел!*, Варна, 15.03.2020г., <https://bnr.bg/varna/post/101241052/valeri-dimchev-muzikata-ta-e-nai-vajnata-cel>, 03.03.2022г.

И в действителност, още от първите акорди на първата песен в албума – „Пиринска приказка“ разбирате, че концепцията на Димчев много се различава от онова, което сме свикнали да чуваме, когато говорим за фолклор. (целият албум може да се чуе свободно във видеоплатформата Youtube)².

Началото загатва стила, звуковата концепция. Бавно темпо, размер 7/8 с първо удължено време – така характерен за музиката на Пиринската фолклорна област.

Кое е различното в тази композиция? Да започнем със звуковата концепция. Бавното темпо и съзерцателния характер на творбата (написана от китариста Антон Апостолов) предразполага именно за заявяване на различността в идеите на Димчев. Звуковия дизайн на тази меланхолична пиеса е изцяло решен в духа на звуковите стандарти в амбиънт или дори джаз музиката. Впрочем, като говорим за джаз, е добре да споменем и хармоничните решения на китариста Апостолов. Те са далеч по-характерни за някои джаз стилове, отколкото за една народна обработка.

Но запазената марка на Валери Димчев е звукът на неговата тамбура. Той е от една страна виртуозен, но от друга тази виртуозност не се натрапва. Тя не е демонстрирана така, че да покаже на всички колко е добър изпълнителя. Солиращата партия на Димчев по-скоро е органична част от цялата тъкан на една спокойна пиеса, в която сякаш виждате Пирин рано сутрин. Сякаш можете да вдъхнете аромата на гората, да усетите някъде наблизо невидимото присъствие на самодиви и митични горски същества.

И ако в тази пиеса музикантите се отдават на съзерцание, то следващата авторска композиция на Димчев – „Тесни калдаръми“, моментално ни пренася в една друга реалност. Реалност, в която отново сме някъде в пиринския край, но усещаме и други влияния – от източното до фламенкото.

Ключ към този „фюзън“ намирам в едно кратко интервю на Валери Димчев, дадено за вестник „Дума“ през 2015 година. Ето какво казва там той в отговор на въпроса дали музиката има граници – „Границите са създадени от хора, политики, догми, правила, норми. За изкуството не

² Димчев В., *Струнни приказки*, 13.06.2020 г., https://www.youtube.com/watch?v=OY4lQhHpmlw&list=OLAK5uy_mSnSmPOXiGxowob8kENRg1T2Q-jmMH7EQ, 03.03.2022г.

носят полза“³ Именно отсъствието на граници и особеното светоусещане на Димчев правят неговата фолклорна трактовка толкова различна и завладяваща.

Звукът е пространствен. Идва сякаш от разстояние. Димчев сякаш е следвал идеята за постигане на естествена реверберация. Сякаш миксинга и мастеринга на музиката му задават на слушателите въпроса – „Как би звучала тази музика някъде там, в Пирин“.

Впрочем границите напълно отпадат в пиесата „Самодивски танц“. В нея на контрабас се включва и Валери Пастармаджиев. Пиесата е микс от много компоненти – български фолклор, танго, фламенко, амбиънт. И отново, по абсолютно ненаатрапващ се начин всеки един от тримата музиканти, разказващи „Струнните приказки“ ни превежда през неговата пътека в онзи мистичен Пирин, който би могъл да не е Пирин, а някое кътче в Испания или Аржентина. Защото в музиката границите съществуват само там, където ние си ги поставим.

Валери Димчев, Антон Апостолов и Валери Пастармаджиев изпълняват пиесите от албума „Струнни приказки“

Връзката на фолклора с джаза и с амбиента се усеща най-силно в една от най-дългите композиции в албума „Струнни приказки“. Това е композицията „Сюита в В“. Пиесата, дълга малко над 11 минути предлага в себе си няколко различни композиционни концепции – от джазовото музициране и класическите въпрос-отговор елементи до мистичното

³ Тенева Р., Валери Димчев: Границите не носят полза за изкуството, София, 30.06.2015 г., <https://duma.bg/granitsite-ne-nosyat-polza-za-izkustvoto-n105554>, 01.03.2020 г.

боравене с тишината и пространството. Включващият се на моменти глас, който напомня стилово както на безмензурното протяжно българско фолклорно пеене, така и на индийските раги е важен елемент на творбата. Постепенното преминаване през тази част ще ни отведе в бързо темпо и отново размер 7/8, където джазът и фолклорът ще се смесят в едно цяло.

Ето как обяснява музиката си Димчев в интервю за програма Хоризонт на БНР: „Това е музиката - един начин на общуване, едно удовлетворение, че си направил нещо, което ти се струва ценно“⁴.

Започнах с това, че фолклорът е модерен. Това, разбира се, е клише. Модерно е нещо, което успява да влезе в днешната динамика. Да говори на езика на днешните хора. И може би именно на този език да разказва приказки. Или „Струнни приказки“. Такива, каквито Валери Димчев разказва със своята музика, със своята ярка музикална концепция и със стила, който трудно можете да объркате.

Тамбурата на Валери Димчев и неговите новаторски идеи да обвърже в едно, без граници джаз, амбиънт и автентичен фолклор са важни и необходими на българската музика.

Защото не винаги модерността е стойностна. Но от друга страна стойностната музика винаги е модерна.

Като фолклорът на Валери Димчев, който не е само фолклор. Но и приказките никога не са само приказки. Те винаги мнесят в себе си поука.

Ето я поуката от музиката на Валери Димчев. Граници в изкуството няма. Добра и важна поука на фона на случващата се война съвсем близо до нас.

⁴ Тренчева К., *Музикалният проект "Струнни приказки" събира съмишленици и приятели*, Благоевград, 24.10.2019 г., <https://bnr.bg/horizont/post/101182344/muzikalniat-proekt-strunni-prikazki-sabira-samishlenici-i-priatelii>, 28.02.2022г.